

Оксана ГУДОВСЕК

кандидат педагогічних наук, доцент,

декан педагогічного факультету

Рівненського державного гуманітарного університету

ORCID: 0000-0002-0933-7684

e-mail: oksanagudovsek@gmail.com

ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ МИСТЕЦЬКОГО ПРОФІЛЮ: СИСТЕМНИЙ ПІДХІД

Анотація. У статті розглянуто системні аспекти педагогічної підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю у ЗВО. На основі аналізу наукових джерел та теоретичних засад зарубіжної системології Л. фон Берталанфі, Ф. Броделя, П. Йолона, Г. Саймона, О. Харвея сформульовано висновок про значущість системного аналізу освітніх і педагогічних явищ, зокрема, педагогічної підготовки фахівців. Наголошено на необхідності застосування системного підходу до досліджуваної проблеми щодо класифікації системних об'єктів, обґрунтування принципів системності, проектування й управління системними об'єктами, прогнозування майбутнього розвитку освітніх систем. Представлено інтерпретацію загальних принципів системного аналізу педагогічних об'єктів (єдності елементів системи, синергії, максимуму ефективності, декомпозиції) на прикладі педагогічної підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю. Обґрунтовано, що педагогічна підготовка майбутніх фахівців мистецького профілю є складною нелінійною динамічною системою з властивостями часткової детермінації та нестаціонарності. Системний характер педагогічної складової означеної підготовки висвітлено у статті на кількох основних рівнях: на рівні змісту педагогічної підготовки (наявність етнопедагогічного та музично-педагогічного складників, та вивчення суто педагогічних понять, процесів і явищ); на рівні організації освітнього процесу та інформаційно-технологічного забезпечення педагогічної підготовки фахівців мистецького профілю.

Ключові слова: мистецтво, фахівець мистецького профілю, педагогічна підготовка, системний підхід, педагогічна система.

Постановка проблеми. Педагогічна підготовка фахівців, які працюють у системі «Людина-Людина» набуває дедалі більшого значення з огляду на необхідність розвитку фахових знань, умінь, навичок та softskills у сфері соціальних та професійних комунікацій, творчості та культуровідповідності, які, власне, й відображають специфіку зазначеної системи. Отож, системний підхід до аналізу такого складного й нелінійного педагогічного явища як педагогічна підготовка фахівців, видається досить значущим. Фахівці мистецького профілю займають особливе місце серед фахівців системи

«Людина-Людина», оскільки в цій діаді додатковим закономірним складником є мистецтво, яке є особливим інструментом людських комунікацій, накопичення й подальшого відтворення соціокультурного досвіду, збереження культурних універсалій. Крім того, педагогічна підготовка фахівців мистецького профілю потребує урахування духовно-естетичного досвіду (особистісного й суспільного), стильових змін у мистецтві, трансформації сучасної мистецької культури тощо. Педагогічна й мистецька майстерність випускника мистецького напрямку підготовки часто розвиваються паралельно, як і художня й педагогічна творчість, особливо якщо йдеться про підготовку майбутніх учителів образотворчого мистецтва чи музики.

Системний підхід до аналізу педагогічних явищ орієнтує сучасного дослідника на застосування методики системного аналізу з притаманним йому функціональним і цільовим навантаженням. Системний аналіз педагогічної підготовки майбутніх фахівців закономірно поєднується з характеристикою цілісності (стабільності), з одного боку, та динамічності (змінності) – з іншого. Означена дихотомія зміцнює синергетичний характер педагогічної підготовки фахівців мистецького профілю як системи.

Аналіз останніх досліджень з проблеми. Загальні положення системного підходу традиційно пов'язують з науковим доробком відомих зарубіжних учених, а саме: Л. фон Берталанфі (Bertalanffy, L.v., 1968), Ф. Броделя (1998), П. Йолона (2002), Г. Саймона (2001), А. Франка та Б. Гілса (Frank, Gills, 1992), О. Харвея (1996) та ін. До розробки системології в педагогічній науці долучилися такі вітчизняні дослідники: О. Дубасенюк (2015), М. Окса (2007) (2007), Ю. Шабанова (2014), О. Яковенко (2008) та ін. Натомість аналіз професійної підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю та його педагогічної складової представлено в працях, О. Білої (2022), Т. Бондар (2023), Ж. Сироткіної (2022), А. Козир (2008), А. Поліхраниді (2020), Ч. Пей (2022) та ін.

Водночас, незважаючи на широкий спектр наукової літератури останніх десятиліть, поза увагою науковців, на нашу думку, залишаються системні характеристики педагогічної підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю.

Мета статті – з'ясувати особливості системного підходу до названої проблеми та можливості різнорівневого аналізу системних характеристик педагогічної підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю у ЗВО.

З метою якомога більш ґрунтовного системного аналізу педагогічної підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю у процесі дослідження нами було використано **методи** аналізу, узагальнення, класифікації, моделювання, ідеалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Системологія, розвиток якої традиційно пов'язують з біологічною наукою (Bertalanffy, L.v., 1968), поступово розширила свій вплив на гуманітаристику і, зокрема, на педагогічну науку. Загальна теорія систем, створена майже століття тому, передбачає вивчення систем як складних динамічних феноменів, концентруючи увагу на

- 1) різновидах системних об'єктів та критеріях їх класифікації;

- 2) визначенні й обґрунтуванні принципів системності;
- 3) проектуванні управлінні системними об'єктами;
- 4) функціонуванні систем в сукупності їх складників та прогнозуванні їх майбутнього розвитку.

Цінність дослідження Л. Фон Берталанфі полягає, передусім, у тому, що він запропонував досліджувати відкриті системи – ті, що перебувають у постійному обміні із зовнішнім середовищем. Ми вважаємо, що педагогічна підготовка фахівців різноманітних суспільних напрямів, зокрема мистецького, якраз і є відкритою, складною, динамічною, нелінійною системою, яка підлягає взаємодії усіх її складників. Зазначений педагогічний процес, по суті, може бути охарактеризований як система систем, оскільки містить кілька системних об'єктів для дослідження, а саме:

1) систему «викладач – студент» у всіх її характеристиках (дидактичній, психологічній, методичній, комунікативній, управлінській, організаційній, соціальній);

2) систему «зміст педагогічної підготовки майбутніх фахівців», яка складається з сукупності освітніх компонентів, що забезпечують заявлений в освітній програмі кваліфікаційний результат;

3) систему «організація освітнього процесу», в межах якої відбувається взаємодія організаційних та управлінських складників, таких як стандарти професійної підготовки, канали інформаційно-технологічного й управлінського забезпечення освітнього процесу, реалізація різноманітних форм і методів навчання тощо;

4) систему моніторингу й оцінювання якості професійної підготовки фахівців, складником якої є педагогічний.

У педагогічній підготовці майбутніх фахівців мистецького профілю реалізується сукупність принципів, на яких побудований системний підхід, зміст та особливості яких ми представили у таблиці 1.

Таблиця 1

Загальні принципи системного аналізу педагогічних об'єктів на прикладі педагогічної підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю

Принцип системного аналізу	Зміст і сутність принципу	Екстраполяція на проблему педагогічної підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю
Принцип єдності елементів системи	За цим принципом системний аналіз передбачає розгляд елементів системи як єдиного цілого, а не простої сукупності об'єктів для аналізу.	Педагогічна підготовка майбутніх фахівців мистецького профілю є сукупністю взаємопов'язаних елементів (змістового, організаційного, інформаційно-технологічного, процесуального характеру), які лише в єдності можуть

		забезпечити формування професійної компетентності фахівця в галузі мистецтва.
Принцип синергії	Згідно з принципом синергії властивості будь-якої системи не можуть бути сукупністю властивостей її елементів. Кожен з елементів не може мати властивостей, притаманних цілій системі	Педагогічна підготовка майбутніх фахівців мистецького профілю є сукупністю елементів різнопланового змісту. Кожен окремий елемент цієї системи не може мати спільних властивостей для всієї системи, оскільки не забезпечує результатів реалізації освітньої програми.
Принцип максимуму ефективності	Цей принцип відображає функцію цінності системи, а максимальна ефективність залежить від умов функціонування	Умови реалізації освітніх програм мистецького профілю мають бути спрямовані на педагогічну підготовку фахівців у максимальному їх вираженні, задля формування педагогічних знань, умінь і навичок, а також особистісних якостей випускників.
Принцип зовнішніх зв'язків	За цим принципом будь-яка система може розглядатися як частина більшої системи, тобто її підсистема.	Педагогічна підготовка майбутніх фахівців мистецького профілю може розглядатися як складник більш загальної системи – професійної підготовки фахівців мистецького профілю, а остання, своєю чергою – як підсистема загальної системи вищої освіти в країні.
Принцип декомпозиції	Згідно з принципом декомпозиції кожна система складається з сукупності елементів, кожен з яких є системою і може бути поділений на менші підсистеми.	Педагогічна підготовка майбутніх фахівців мистецького профілю складається з сукупності менших систем – змістової (включення в зміст освітньої програми освітніх компонентів педагогічного спрямування), організаційної (забезпечення оптимальних організаційних механізмів функціонування системи педагогічної підготовки

		означених фахівців), технологічної (наявності певної сукупності ефективних форм, методів і засобів навчальної діяльності в ЗВО, які впливають на формування педагогічної компетентності здобувачів мистецького профілю).
--	--	--

[Джерело: розроблено авторкою]

Як свідчать наукові розвідки О. Єжової (2014), О. Кустовської (2005), Ю. Шабанової (2016), у педагогічній науці існує досить багато класифікацій систем. Так, на думку Ю. Шабанової (2016, с. 22-23), переважну більшість систем можна поділити на складні і прості, статичні й динамічні, лінійні й нелінійні, стаціонарні й нестаціонарні, неперервні й дискретні, детерміновані й стохастичні тощо.

На основі системного аналізу феномена педагогічної підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю можемо констатувати, що ця система є:

1) складною, тому що педагогічна підготовка майбутніх фахівців мистецького профілю є багатоскладниковим і багатофункціональним утворенням. Окрім того, ця система, на нашу думку, частково описується теоретико-ймовірнісною мовою, що, за визначенням сучасних дослідників, є домінуючою ознакою її складності;

2) динамічною системою, оскільки її розвиток залежить від передісторії, а стан перебуває в постійній трансформації, перебіг якої визначається завданнями функціонування системи та вимогами до організації її моделі;

3) частково детермінованою, тому що детермінованими вважаються системи, функціонування яких можна передбачити. Системи педагогічної підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю це стосується лише частково. Так, під впливом постійних освітніх реформ зміст, форми, методи, результат означеної підготовки перебувають у стані постійного оновлення, що відображається у змісті відповідних освітніх програм;

4) нелінійною системою, яка за певних умов збурення та переходу через точки біфуркації може досягати нового стану та виникнення нових структурних компонентів, взаємопов'язаних зі сталими/традиційними;

5) нестаціонарною, бо перехід через названі вище точки біфуркації зазвичай супроводжується зміною параметрів (освітньо-кваліфікаційними характеристиками, предметним полем, показниками якості освітнього процесу тощо).

Аналіз наукової літератури та власний досвід професійної підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю дає можливість розглядати системний характер педагогічної складової означеної підготовки на кількох основних рівнях, а саме:

1. **На рівні змісту педагогічної підготовки**, що є багатокомпонентним утворенням з відповідними внутрішніми зв'язками між складниками.

Педагогічна підготовка означених фахівців є складовою більш глобальної системи – сукупності освітніх програм з підготовки фахівців мистецького профілю. Зауважимо, що мистецьку освіту надають як за спеціальностями А4 (Середня освіта за предметними спеціальностями), так і спеціальностями групи В, передовсім, В1 «Аудіовізуальне мистецтво та медіавиробництво», В3 «Декоративне мистецтво та ремесла», В4 «Образотворче мистецтво та реставрація», В5 «Музичне мистецтво», В6 «Перформативні мистецтва». У Рівненському державному гуманітарному університеті підготовка фахівців мистецького профілю здійснюється за напрямками А4 Середня освіта. Мистецтво. Музичне мистецтво, В5 Музичне мистецтво, А4 Середня освіта (Образотворче мистецтво), В3 Декоративне мистецтво та ремесла, В6 Перформативні мистецтва, В12 Культурологія та музеєзнавство (Перелік спеціальностей, 2025).

Крім того, системний характер змісту педагогічної підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю підтверджується наявністю у цій системі кількох складників, що відображають різноаспектний, різноплановий характер цього змісту, наприклад:

наявність **етнопедагогічного складника** в змісті педагогічної підготовки, що визначається включенням до освітніх програм компонентів, що містять етнопедагогічний зміст, як, наприклад, «Історія української культури», «Історія образотворчого мистецтва», «Регіональна мистецька спадщина», «Етнологія і народне мистецтво України», «Декоративне мистецтво Полісся», «Народна музична творчість», «Історія та теорія музичної фольклористики» та ін.

вміщення в зміст освітніх програм **музично-педагогічного складника**, що передбачає вивчення здобувачами таких освітніх компонентів, як «Музична педагогіка», «Хорознавство та вокально-хорове аранжування», «Методика організації культурно-дозвілєвої діяльності дітей», «Педагогіка мистецької діяльності», «Теоретико-методичні виміри професійної музичної освіти», «Сценічно-виконавська майстерність» тощо;

вивчення здобувачами **суто педагогічних понять, процесів, явищ**, як, наприклад, розвиток знань з сучасної дидактики та методики викладання (форми, методи, засоби навчання), теорії й методики виховання (форми й методи виховного процесу в діяльності випускників мистецьких та педагогічних спеціальностей за напрямками А4 «Середня освіта. Музичне мистецтво», А4 «Середня освіта. Образотворче мистецтво», В3 «Декоративне мистецтво та ремесла», В6 «Перформативні мистецтва», В5 «Музичне мистецтво», В12 «Культурологія та музеєзнавство» тощо). Найбільш значущими в змісті цього складника вважаємо знання про сучасні освітні технології (ОК «Сучасні освітні технології», 2024 р., Рівненський державний гуманітарний університет), педагогічні засади мистецької діяльності (ОК «Педагогіка мистецької діяльності», Рівненський державний гуманітарний університет), філософсько-педагогічні засади мистецької діяльності, положення сучасної дидактики в мистецькій освіті та ін. (Перелік спеціальностей, 2025).

2. На рівні організації освітнього процесу, зокрема, з урахуванням форм і методів педагогічної підготовки фахівців мистецького профілю. Авторський досвід означеної підготовки дозволяє констатувати про домінацію сучасних інноваційних форм і методів навчальної діяльності у закладах вищої освіти, а саме: інтерактивні заняття, кейс-стаді у навчальній діяльності, проєктні форми організації освітнього процесу, інноваційні методи оцінювання рівня навчальних досягнень тощо.

3. На рівні інформаційно-технологічного забезпечення педагогічної підготовки фахівців мистецького профілю, зокрема, створення віртуального та онлайн освітнього простору. Складність реалізації системного підходу в цьому його складнику полягає, передовсім, у традиційному підході до мистецької освіти як сфери, що складно узгоджується з процесами віртуалізації освітнього середовища. Проте об'єктивні глобальні й локальні трансформації системи освіти у всьому світі (спочатку пандемічні кризи, а згодом наслідки російської агресії в Україні) спонукали освітні заклади до пошуку певних компромісів в інформаційно-технологічному забезпеченні професійної (зокрема й педагогічної) підготовки фахівців мистецького профілю.

Загалом, аналізуючи основні положення педагогічної системології як науки про системи (Вознюк, 2010; Гончаренко, 1993; Петришин, 2013; Удріс, 2010 та ін.), маємо констатувати, що педагогічна підготовка майбутніх фахівців мистецького профілю – це системне явище і процес, що об'єднує організаційні, змістові, процесуальні, рефлексивно-оцінні складники означеної підготовки. Усі складники цієї системи перебувають у постійному взаємозв'язку і взаємозалежності. Педагогічна підготовка майбутніх фахівців мистецького профілю відповідає принципу компенсації прихованих напружень системи й принципу відповідності соціокультурному й освітньому середовищу, в якому вона відбувається.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Отже, нами розглянуто системні засади педагогічної підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю у ЗВО. На основі аналізу наукових джерел та теоретичних засад зарубіжної системології Л. фон Берталанфі, Ф. Броделя, П. Йолона, Г. Саймона, О. Харвея сформульовано висновок про значущість системного аналізу освітніх і педагогічних явищ, зокрема, педагогічної підготовки фахівців. Сформульовано висновок про необхідність застосування системного підходу до досліджуваної проблеми щодо класифікації системних об'єктів, обґрунтуванні принципів системності, проєктування й управління системними об'єктами, прогнозування майбутнього розвитку освітніх систем. Представлено інтерпретацію загальних принципів системного аналізу педагогічних об'єктів (єдності елементів системи, синергії, максимуму ефективності, декомпозиції) на прикладі педагогічної підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю. Обґрунтовано, що педагогічна підготовка майбутніх фахівців мистецького профілю є складною нелінійною динамічною системою з властивостями часткової детермінації та нестационарності. Системний характер педагогічної складової означеної підготовки висвітлено у

статті на кількох основних рівнях: на рівні змісту педагогічної підготовки (наявність етнопедагогічного та музично-педагогічного складників, та вивчення суто педагогічних понять, процесів і явищ); на рівні організації освітнього процесу та інформаційно-технологічного забезпечення педагогічної підготовки фахівців мистецького профілю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

- Bertalanffy, L.v. (1968). *General Systemtheory. Foundations, Development, Applications*, N. Y. 299 p.
- Бродель, Ф. (1998). *Матеріальна цивілізація, економіка і капіталізм, XV—XVIII ст.* У 3 т. Том 3. Час світу. Київ: Основи. 631 с.
- Йолон, П. (2002). Системний підхід. *Філософський енциклопедичний словник*. Київ: Абрис, С. 584.
- Саймон, Г. (2001). *Адміністративна поведінка: Дослідження процесів прийняття рішень в організаціях, що виконують адміністративні функції*. Київ: АртЕк. 375 с.
- Frank, A., Gills, B. (1992). The world systemis five thousand years: an introduction. *Humboldt Journal of Social Relations*.V. 18. P.1–73.
- Harvey, O. (1966). *System Structure, Flexibility and Creativity. Experience Structure and Adaptability*. N.Y.: Springer Publishing, Inc. P.39–65.
- Дубасенюк, О. (2015). Розвиток системних досліджень у науковому знанні : історія, досвід, перспективи. *Професійна педагогічна освіта: системні дослідження : монографія*. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка. С. 12–28.
- Окса, М. (2007). Системний підхід у педагогіці: історичний аспект. *Збірник наукових праць Бердянського державного педагогічного університету. Педагогічні науки*. №1. С.5–10.
- Шабанова, Ю. (2014). *Системний підхід у вищій школі: підручник для студентів магістратури за спеціальністю «Педагогіка вищої школи»*. Дніпро: НГУ, 2014. 119 с.
- Яковенко, О. (2008). Системне мислення як творчий підхід до вирішення проблем. *Наукові записки НаУКМа. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота*. 2008. Т.84.С. 55–57.
- Біла, О. (2022). *Професійна підготовка фахівців мистецько-педагогічного профілю: теорія і практика : колективна монографія*. Ізмаїл : ІДГУ. 225 с.
- Бондар, Т. (2023). *Трансдисциплінарний вимір підготовки фахівців мистецького профілю : колективна монографія*. Ч. 1. Київ : Вид-во «Світ знань», 2023. 364 с.
- Сироткіна, Ж. (2022). Фахова підготовка майбутніх учителів музики за реалії нової української школи. *Професійна підготовка фахівців мистецько-педагогічного профілю: теорія і практика*. Ізмаїл : ІДГУ. 2022. С.125–150.
- Козир, А. (2008). *Професійна майстерність учителів музики: теорія і практика формування в системі багаторівневої освіти: монографія*. Київ: НПУ ім. Драгоманова, 2008. 378 с.
- Поліхраніді, А. (2020). Змістові та процесуальні складові підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва до професійної діяльності в умовах

інклюзивної освіти. *Science and Education a New Dimension Pedagogy and Psychology*. VIII (94) ISSUE. С. 60–64.

Пей, Ч. (2022). *Теорія і практика підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю у ЗВО КНР та України*. Доктор філософії. Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди.

Єжова, О. (2014). Класифікація моделей в педагогічних дослідженнях. *Наукові записки КДПУ. Серія Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти*. Вип. 5. Ч.2. С. 202–207.

Кустовська, О. (2005). *Методологія системного підходу та наукових досліджень*. Курс лекцій. Тернопіль: Економічна думка. 124 с.

Перелік спеціальностей (2025). *Рівненський державний гуманітарний університет*. URL: <https://www.rshu.edu.ua/vstupnyku/spetsialnosti-rdhu> (дата звернення: 07.05.2025).

Вознюк, О. (2010). Цілісно-системний підхід до аналізу педагогічної творчості. *Вісник Житомирського державного університету*. Вип.52. С.40–42.

Гончаренко, С. (1993). Методологічні характеристики педагогічних досліджень. *Вісник АПН України*. С.12.

Петришин, Л. (2013). Системний підхід як основа організації процесу формування креативності майбутніх соціальних педагогів у ВНЗ. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Вип.26. С.147–151.

Удріс, Н. (2010). Педагогічна система як організаційний механізм регуляції ентропії соціальної системи ХХІ ст. *Педагогіка вищої та середньої школи*. Вип. 30. С. 85–94.

REFERENCES

Bertalanffy, L.v. (1968). *General System Theory. Foundations, Development, Applications*. N. Y. 299 p.

Brodel, F. (1998). *Materialna tsyvilizatsiia, ekonomika i kapitalizm, XV—XVIII st.* [Material Civilization, Economy and Capitalism, 15th-18th Centuries]. U 3 t. Tom 3. Chassvitu. Kyiv: Osnovy. 631 s. [in Ukrainian]

Yolon, P. (2002). Systemnyi pidkhyd [System Approach]. *Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk*. Kyiv: Abrys, S. 584. [in Ukrainian]

Saimon, H. (2001). *Administratyvna povedinka: Doslidzhennia protsesiv pryiniattia rishen v orhanizatsiiakh, shcho vykonuiut administratyvni funktsii* [Administrative Behavior: Research of Decision-making Processes in Organizations Performing Administrative Functions]. Kyiv: ArtEk. 375 s. [in Ukrainian]

Frank, A., Gills, B. (1992). The World System is Five Thousand Years: an Introduction. *Humboldt Journal of Social Relations*. V. 18. P.1–73.

Harvey, O. (1966). System Structure, Flexibility and Creativity. *Experience Structure and Adaptability*. N.Y.: Springer Publishing, Inc. P.39–65.

Dubaseniuk, O. (2015). Rozvytok systemnykh doslidzhen u naukovomu znanni : istoriia, dosvid, perspektyvy [Development of Systematic Research in Scientific Knowledge: History, Experience, Prospects]. *Profesiina pedahohichna osvita: systemni doslidzhennia : monohrafiia*. Zhytomyr : Vyd-vo ZhDU im. I. Franka. S. 12-28. [in Ukrainian]

Oksa, M. (2007). Systemny ipidkhid u pedahohitsi: istorychnyi aspekt [System Approach in Pedagogy: Historical Aspect]. *Zbirnyk naukovykh prats Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Pedahohichn inauky*. No.1. S.5-10. [in Ukrainian]

Shabanova, Yu. (2014). *Systemnyi pidkhid u vyshchyi shkoli* [System Approach in Higher Education]: pidruchnyk dlia studentiv mahistratury za spetsialnistiu «Pedahohika vyshchoi shkoly». Dnipro: NHU, 2014. 119 s. [in Ukrainian]

Yakovenko, O. (2008). *Systemne myslennia yak tvorchyi pidkhid do vyrishennia problem* [System Thinking as a Creative Approach to Solving Problems]. *Naukovi zapysky NaUKMa. Pedahohichni, psykhologichni nauky ta sotsialna robota*. 2008. T.84. S. 55–57. [in Ukrainian]

Bila, O. (2022). *Profesiina pidhotovka fakhivtsiv mystetsko-pedahohichnoho profiliiu: teoriia i praktyka* [Professional Prepatain of Specialists in the Artistic and Pedagogical Profile: Theory and Practice]: kolektyvna monohrafiia. Izmail : IDHU. 225 s. [in Ukrainian]

Bondar, T. (2023). *Transdystyplinary vymir pidhotovky fakhivtsiv mystetskoho profiliiu* [Transdisciplinary Dimension of Preparation of Specialists in the Artistic Profile]: kolektyvna monohrafiia. Ch. 1. Kyiv : Vyd-vo «Svit znan», 2023. 364 s. [in Ukrainian]

Syrotkina, Zh. (2022). *Fakhova pidhotovka maibutnikh uchyteliv muzyky za realii novoi ukrainskoi shkoly* [Professional Preparation of Future Music Teachers in the Realities of the New Ukrainian School.]. *Profesiina pidhotovka fakhivtsiv mystetsko-pedahohichnoho profiliiu: teoriia i praktyka*. Izmail : IDHU. 2022. S.125–150. [in Ukrainian]

Kozyr, A. (2008). *Profesiina maisternist uchyteliv muzyky: teoriia i praktyka formuvannia v systemi bahatorivnevoi osvity* [Professional Mastery of Music Teachers: Theory and Practice of Formation in the System of Multi-level Education] : monohrafiia. Kyiv: NPU im. Drahomanova, 2008. 378 s. [in Ukrainian]

Polikhranidi, A. (2020). *Zmistovi ta protsesualni skladovi pidhotovky maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva do profesiinnoi diialnosti v umovakh inkluzyvnoi osvity* [Content and Procedural Components of Preparation Future Teachers of Music for Professional Activity in Inclusive Education.]. *Science and Education a New Dimension Pedagogy and Psychology*. VIII (94) ISSUE. S. 60–64. [in Ukrainian]

Pei, Ch. (2022). *Teoriia i praktyka pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv mystetskoho profiliiu u ZVO KNR ta Ukrainy* [Theory and Practice of Preparation Future Specialists of the Artistic Profile in Higher Education Institutions of the PRC and Ukraine]. *Doktor filosofii*. Kharkiv. nats. ped. un-t im. H. S. Skovorody. [in Ukrainian]

Yezhova, O. (2014). *Klasyfikatsiia modelei v pedahohichnykh doslidzhenniakh* [Classification of Models in Pedagogical Research]. *Naukovi zapysky KDPU. Seriiia Problemy metodyky fizyko-matematychnoi i tekhnologichnoi osvity*. Vyp. 5. Ch.2. S. 202-207. [in Ukrainian]

Kustovska, O. (2005). *Metodolohiia systemnoho pidkhodu ta naukovykh doslidzhen* [Methodology of the System Approach and Scientific Research.]. Kurs lektsii. Ternopil: Ekonomichna dumka. 124 s. [in Ukrainian]

Perelik spetsialnostei [List of Specialties]. (2025). Rivnenskyi derzhavnyi humanitarnyi universytet. URL: <https://www.rshu.edu.ua/vstupnyku/spetsialnosti-rdhu> (data zvernennia: 07.05.2025). [in Ukrainian]

Vozniuk, O. (2010). *Tsilisno-systemnyi pidkhid do analizu pedahohichnoi tvorchosti* [A Holistic and Systematic Approach to the Analysis of Pedagogical Creativity]. *Visnyk Zhytomyrskoho derzhavnoho universytetu*. Vyp. 52. S.40–42. [in Ukrainian]

Honcharenko, S. (1993). *Metodolohichni kharakterystyky pedahohichnykh doslidzhen* [Methodological Characteristics of Pedagogical Research]. *Visnyk APN Ukrainy*. S.12. [in Ukrainian]

Petryshyn, L. (2013). *Systemnyi pidkhid yak osnova orhanizatsii protsesu formuvannia kreatyvnosti maibutnikh sotsialnykh pedahohiv u VNZ* [A Systematic Approach as the Basis for Organizing the Process of Shaping the Creativity Among Future Social Educators in Higher Education Institutions]. *Naukovi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Vyp. 26. S.147–151. [in Ukrainian]

Udris, N. (2010). *Pedahohichna systema yak orhanizatsiinyi mekhanizm rehulatsii entropii sotsialnoi systemy XXI st.* [The Pedagogical System as an Organizational Mechanism for Regulating the Entropy of the Social System of the 21st Century]. *Pedahohika vyshchoi ta serednoi shkoly*. Vyp. 30. S. 85–94. [in Ukrainian]

PEDAGOGICAL TRAINING OF ART SPECIALISTS: SYSTEMATIC APPROACH

Oksana HUDOVSEK

Candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor,
Dean at the Faculty of Pedagogy,

Rivne State University for the Humanities

ORCID: 0000-0002-0933-7684

e-mail: oksanagudovsek@gmail.com

Abstract. The article deals with the systemic foundations of pedagogical preparation of future specialists in the field of art in higher education institutions. On the basis of numerous scientific sources and theoretical foundations of foreign systemology L. von Bertalanffy, F. Braudel, P. Yolon, G. Simon, it has been made the conclusion on the importance of systematic analysis of educational and pedagogical phenomena, in particular, pedagogical training of specialists

The necessity of application of system approach to the investigated problem in relation to: classification of system objects, justification of system principles, design and management of system objects, forecasting of future development of educational systems has been noted.

The interpretation of general principles of system analysis of pedagogical objects (unity of system elements, synergy, maximum efficiency, decomposition) on the example of pedagogical training of future specialists of art profile is presented.

The systemic nature of the pedagogical component of this training is presented in the article at several main levels – at the level of the content of pedagogical training (the presence of ethnopedagogical and musical-pedagogical components, and the study of purely pedagogical concepts, processes and phenomena), at the level of the organization of the educational process (taking into account the forms and methods of pedagogical preparation of specialists of artistic profile) and information-technological support of pedagogical training of specialists of artistic profile (creation of virtual and online educational space).

It is determined that pedagogical training of future art profile specialists is a systemic phenomenon and process that combines organizational, content, procedural, reflexive and evaluative components of this training. The conclusion is formulated that pedagogical training of future specialists of art profile is a complex non-linear dynamic system with the properties of partial determination and non-stationarity.

Keywords: art, art specialist, pedagogical preparation, systematic approach, pedagogical system.

Стаття надійшла до редакції 16.04.2025 р.